

Autobiografies - Fernando Pessoa

Hi ha tres grans menes d'escriptor: el que converteix en ficció la seva autobiografia apassionant i així la fa encara més apassionant, el que s'especialitza a escriure les aventures que no ha viscut, i el que analitza i comenta sens fi la seva personalitat inactiva. Entre els tercers, el millor de tots els temps és, sens dubte, Fernando Pessoa (1888-1935).

Pessoa és l'escriptor en estat pur, tan abocat als seus personatges que ell mateix desapareix delicadament per tal d'insuflar-los una vida més versemblant. Incapaç de mantenir els mateixos sentiments de manera continuada, es desdobra en heterònims, és a dir, en personatges dotats de la coherència que a ell li manca, posseïdors de conviccions íntimes, d'un estil identificable, d'una biografia detallada: el "sensationista" Alberto Caeiro, el clàssic Ricardo Reis, el contemporani Álvaro de Campos, el traductor Thomas Crosse. Aquests heterònims s'influeixen mútuament, escriuen els uns sobre els altres, es tradueixen a l'anglès o al portuguès, s'independitzen de l'autor -que se sent menys real que no pas ells.

Com a ésser humà, Pessoa és conscient que frega la demència; ara bé, com a escriptor ateny una cristal·lització que queda fora de l'abast de les personalitats de pedra picada, dels líders d'opinió, dels homes de caràcter condemnats a moure's dins uns límits estrictes. Per ell, escriure és més important que viure. Consagrat a l'art, esdevé una tendència feta carn. Per fer la cort a l'única relació sentimental que se li coneix, Pessoa se li adreça amb les mateixes frases que Hamlet dirigeix a Ofèlia; no és casual que la seva estimada es digui Ofèlia Queiroz.

Incapaç de prendre decisions, de sostenir punts de vista continuats, d'allotjar pensaments definits, Pessoa no solament accepta els seus límits, sinó que acaba convertint-los en un programa general: "La coherència, la convicció, la certesa, són demostracions evidents -quants cops disculpades- de manca d'educació. És una manca de cortesia amb els altres ser sempre el mateix al seu davant; i enfastidir-los i disgustar-los amb la nostra manca de varietat".